

Tabela 5. Czy w Pana/Pani szkole jest realizowane doradztwo zawodowe? Jeśli tak, to przez kogo?

	Doradcę zawodowego	Nauczycieli	Psychologa szkolnego	Pedagoga szkolnego	Pracownika poradni psychologiczno-pedagogicznej	Wykładowców z uczelni
ZSZ	66%	67%	15%	58%	17%	8%
Technikum	67%	52%	9%	59%	21%	21%
Szkoła policealna	60%	58%	2%	11%	2%	2%

Źródło: T. Sobierajski, Raport końcowy z przeprowadzonego w 2013 r. monitorowania procesu wdrażania podstawy programowej kształcenia w zawodach, Warszawa 2014

Doradztwo zawodowe

Interesujących danych dostarczają odpowiedzi na pytania o realizowanie w szkole zadań doradczych. Warto w tym miejscu przypomnieć, że obowiązek realizacji przez szkoły zadań doradczych wynika z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30.04.2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532). Wykonywanie tych zadań nie zależy od tego, czy szkoła zatrudnia doradcę zawodowego, ponieważ w przypadku braku doradcy zawodowego w szkole lub placówce dyrektor szkoły lub placówki wyznacza nauczyciela, wychowawcę lub specjalistę planującego i realizującego zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (§ 25 ust. 2). Dużym zaskoczeniem była odpowiedź dyrektorów na zadane wprost pytanie: Czy w Pana/Pani szkole jest realizowane doradztwo zawodowe? W zależności od typu szkoły (ZSZ, technikum, szkoła policealna) odpowiednio 21%, 22% i 31% badanych odpowiedziało, że nie realizuje tego ważnego ustawowego obowiązku szkoły (wykres 7).

Nieco uspokajają odpowiedzi na inne pytania dotyczące doradztwa, bo okazuje się, że prawie połowa badanych nauczycieli deklaruje realizowanie zagadnień z tego zakresu na swoim przedmiocie (module), a ok. 90% wskazuje swoim uczniom możliwość dalszego kształcenia (np. na KKZ). Jeśli dodać do tego różnorodność osób realizujących w szkole doradztwo (tabela 5), sytuacja wcale nie musi być aż tak zła, jakby się wydawało.

Wydaje się, że przynajmniej część problemu tkwi w różnym rozumieniu istoty doradztwa edukacyjno-zawodowego i jego form (np. nieutożsamianie przekazywania informacji edukacyjno-zawodowej z doradztwem). Ponadto, wobec wielości podmiotów realizujących w szkole zadania doradcze, konieczne jest skoordynowanie tych działań na poziomie szkoły. Dobrym sposobem rozwiązania problemu byłoby upowszechnienie w szkołach wewnątrzszkolnych systemów doradztwa.

O tym, że problemu doradztwa w szkołach nie da się w pełni usprawiedliwić różnym rozumieniem pojęć czy brakiem rozwiązań organizacyjnych, świadczy fakt, że – w opinii dyrektorów – od 26% do 46% uczniów nie korzysta z doradztwa. Wiele wskazuje na to, że poważną barierą w rozwoju i upowszechnieniu usług doradczych jest świadomość ucznia, dyrektora szkoły, nauczycieli, rodziców i... doradców zawodowych co do roli poradnictwa edukacyjno-zawodowego w procesie planowania kariery edukacyjnej i zawodowej. I tu warto skorzystać z licznych

Tabela 6. Czy w Pana/Pani szkole badane są losy absolwentów?

Dyrektorzy	Tak	Nie
ZSZ	81%	19%
Technikum	77%	23%

Źródło: T. Sobierajski, Raport końcowy z przeprowadzonego w 2013 r. monitorowania procesu wdrażania podstawy programowej kształcenia w zawodach, Warszawa 2014

zasobów i możliwości wsparcia dla realizatorów usług doradczych. Są to zarówno narzędzia diagnostyczne, jak i publikacje (ponad 40 tytułów) oraz inne materiały edukacyjne i promocyjne dostępne na stronie KOWEziU. Placówka ta oferuje również bogatą ofertę form doskonalenia (kursy, szkolenia, seminaria, konferencje) adresowanych do osób realizujących działania doradcze w systemie oświaty.

Z problematyką doradczą wiąże się bezpośrednio zainteresowanie szkół losami swoich absolwentów (tabela 6). Posiadanie przez szkoły i placówki takich informacji może mieć znaczący wpływ na kreowanie zakresu i jakości oferty dydaktycznej. Jest to szczególnie istotne w sytuacji, kiedy szkoły zawodowe uzyskały możliwość realizowania form pozaszkolnych w postaci KKZ. Powiązanie absolwentów ze szkołą może znacząco wpłynąć na lepsze relacje szkoły z lokalnym rynkiem pracy i pracodawcami oraz stanowić istotne wsparcie dla szkół w radzeniu sobie z problemami wynikającymi z demografii.

Podsumowanie

Pierwszy etap monitorowania w większości potwierdził przygotowanie szkół do wdrażania nowej PPKZ. Jak zaznaczono na początku, trudno o radykalne wnioski w sytuacji, kiedy do badania zgłosiło się zaledwie 13% szkół. Ponadto, po zaledwie pierwszym roku wdrażania zmiany, z konieczności część odpowiedzi miała charakter deklaracyjny i dotyczyła działań planowanych (np. współpraca z pracodawcami, organizacja procesu dydaktycznego). Mamy nadzieję, że w kolejnych etapach monitorowania weźmie udział więcej szkół zawodowych i dzięki temu uzyskane wyniki będą bardziej reprezentatywne, a jednocześnie lepiej odzwierciedlające rzeczywisty obraz sposobów radzenia sobie szkół z procesem modernizacji edukacji zawodowej. Niemniej jednak już teraz, po pierwszym etapie monitorowania, można pokusić się o kilka wniosków istotnych dla dyrektorów i nauczycieli.

Na ofertę szkoły trzeba spojrzeć kompleksowo. Dla organizacji KKZ, choć wciąż jeszcze pozostaje ona wyzwaniem, nie ma alternatywy. Jest to element kompleksowego podejścia do oferty szkoły i sposób na zapewnienie absolwentom możliwości dalszego kształcenia. Dodać należy, że rozwijanie oferty edukacyjnej na KKZ należałoby powiązać z rozwojem doradztwa zawodowego w szkole i badaniem losów absolwentów.

Wyzwaniem pozostaje także przygotowanie nauczycieli do pracy z dorosłymi słuchaczami oraz do korzystania z nowoczesnych technologii, m.in. prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W zakresie współpracy z pracodawcami wiodące są kwestie związane z organizacją praktyk zawodowych, tworzeniem i opiniowaniem programów nauczania, ale również warto pamiętać o rozwijaniu obszarów współpracy – praktykach i stażach dla nauczycieli, tworzeniu klas patronackich, wspólnej organizacji konkursów zawodowych itp.

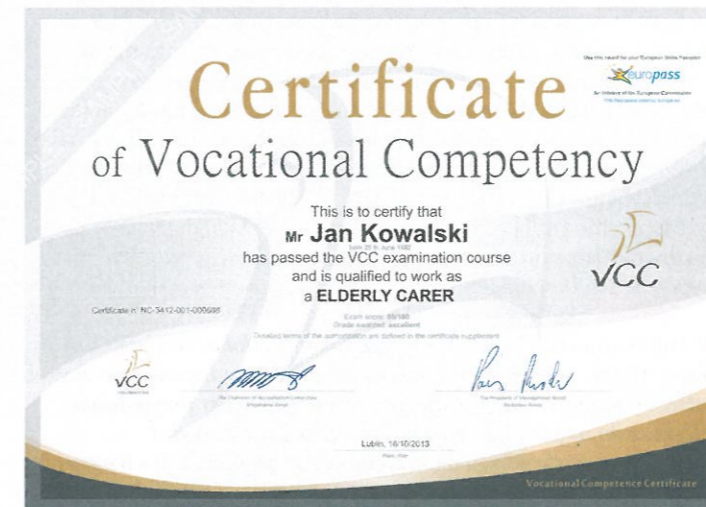
W odpowiedzi na zasygnalizowane powyżej kwestie oraz te zgłoszone przez dyrektorów i nauczycieli w trakcie monitorowania PPKZ i wynikające z nich potrzeby w zakresie doskonalenia nauczycieli przygotowano odpowiednie formy doskonalenia. Szczegółów należy szukać na stronie internetowej KOWEziU.

Rynek pracy ciągle ewoluuje, jedne z zawodów pojawiają się na nim, a inne zanikają zupełnie. Obecnie zmieniamy pracę kilka, a nawet kilkanaście razy w ciągu życia i musimy stale się kształcić, żeby dostosować się do wymagań pracodawców i być atrakcyjnym na rynku pracy. Nowe kompetencje, które nabywamy powinny być potwierdzane w ośrodkach certyfikowania, dzięki czemu możemy legitymować się wiarygodnym dokumentem przed pracodawcą. Jednym z systemów o najszerszym spektrum kompetencji jest certyfikacja kompetencji zawodowych VCC.

Idea VCC opiera się na hasle „Od szkolenia do zatrudnienia”, a zatem to czego się nauczymy ma spowodować, że nasze szanse na zatrudnienie znacznie wzrosną. Nierzadko również poszukujemy pracy za granicą i w tym kontekście ważna staje się znajomość języków obcych w kontekście danego zawodu, a także potwierdzenia kompetencji zawodowych w sposób spójny z założeniami Europejskich Ram Kwalifikacji.

VCC w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy

W kontekście tych zmian w 2007 roku rozpoczęły się prace nad systemem szkoleń oraz certyfikowania kompetencji zawodowych VCC (Vocational Competence Certificate, tłum. Certyfikat Kompetencji Zawodowych), który jest obecnie prowadzony przez Fundację VCC. VCC umożliwia zdobycie nowego zawodu (tzw. VCC New Competences), jak również podwyższenie, uaktualnienie posiadanych już kompetencji (tzw. Select Competences).

Nowatorską cechą systemu jest uwzględnienie w ścieżce szkolenia i certyfikacji nie tylko wiedzy teoretycznej, co jest charakterystyczne dla większości systemów szkoleniowych, ale również praktycznych umiejętności zawodowych, branżowego języka obcego i kompetencji informatycznych, niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie. Po ukończeniu szkoleniu każda osoba podchodzi do egzaminu, składającego się z części teoretycznej oraz praktycznej i po osiągnięciu wymaganych progów zdawalności otrzymuje certyfikat VCC, potwierdzający wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne i opatrzony logo Europass.

Fundacja od samego początku wyboru i opracowywania tematów edukacyjnych współpracuje z przedsiębiorcami, stowarzyszeniami branżowymi i specjalistami z danych dziedzin, aby uczynić kształcenie jak najbardziej zgodnym z oczekiwaniami pracodawców.

Oprócz samych programów szkoleniowych, własnych podręczników i egzaminów opracowywane są również programy praktyki staży, które są realizowane we współpracujących przedsiębiorstwach i pozwalają na sprawdzenie nabytych umiejętności w rzeczywistym miejscu pracy.

Do kogo skierowana jest certyfikacja?

Programy VCC są adresowane dla wszystkich osób, które chcą podnieść swoje kompetencje i potwierdzić je certyfikatem, żeby zwiększyć szanse na rynku pracy lub rozwijać swoją ścieżkę kariery. Są zatem odpowiednie zarówno dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, jak i studentów czy osób dorosłych. Mogą pomóc również w niedługim czasie przekwalifikować się osobom, które nie mogą znaleźć zatrudnienia czy chcą zmienić tor swojej kariery zawodowej.

Fundacja VCC jest odpowiedzialna za przygotowanie programów szkoleniowych i walidacji zgodnej z metodyką systemu VCC, zaś kursy oraz egzaminy realizowane są przez sieć akredytowanych partnerów, wśród których są szkoły zawodowe i techniczne, uczelnie wyższe, firmy szkoleniowe i konsultingowe, izby rzemieślnicze oraz inne jednostki edukacyjne. Obecnie sieć ta liczy 50 partnerów w Polsce oraz za granicą m.in. w Turcji, Chorwacji, Serbii, Rumunii, Gruzji czy Bułgarii.

Rozpiętość modułów, w których można potwierdzić swoje kompetencje certyfikatem VCC jest bardzo duża. Obejmuje ponad 80 tematów z różnych obszarów, od typowo zawodowych takich jak Florysta, Telemarketer, Logistyk/Spedytor, Instalator pomp ciepła, przez biznesowe i miękkie np. Techniki sprzedaży, Negocjacje z elementami NLP, Doradztwo zawodowe, kompetencje z zakresu IT, przykładowo Komputer i Internet w zawodach technicznych, Inżynieria projektowania CAD 2D i 3D, Programy biurowe w administracji czy ważne w kontekście pracy w środowisku obcojęzycznym tematy języka obcego wykorzystywanego w danym zawodzie np. Język angielski dla kucharzy czy administratorów sieci lub Język niemiecki dla tokarzy-frezowników czy opiekunów osób starszych.

Dowiedz się więcej na www.vccsystem.eu!